

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย

ธนู ขวัญเดช*

ศาสตราจารย์ ดร.ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล**

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย รวมไปถึงศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในต่างประเทศ และประเทศไทย ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย อีกทั้งยังเสนอแนะแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย เพื่อให้การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบต่อไปในอนาคต

จากการศึกษา พบว่า มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า เกิดปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3 ประการ โดยประการแรก คือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ประการที่สอง คือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ตลอดจนประการสุดท้าย คือ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัญหาทั้ง 3 ประการข้างต้น ถือเป็นอุปสรรคในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ล่าช้าเกี่ยวกับการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรนำแนวคิด หรือกฎหมายต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา รวมถึงนำทฤษฎีทางกฎหมายมหาชน ตลอดจนนำแนวคิดและหลักการของกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน และกฎที่เกี่ยวข้อง มาปรับใช้กับกฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน อีกทั้งผู้วิจัยเห็นควรให้มีการตราพระราชบัญญัติขึ้นเป็นการเฉพาะเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการกำหนดให้มีเนื้อหาและสาระสำคัญ ในเรื่องของการมีหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และให้มีตัวแทนจากภาคประชาชนเข้าไปเป็น

* นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ ปรกติ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน อีกทั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน สืบต่อไป

1. บทนำ

จากการศึกษา พบว่า เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย 3 ประการ ดังนี้

1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ได้วางยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับคนทุกกลุ่ม ทุกวัย ให้สามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งที่เป็นวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งความพยายามของรัฐที่จะจัดโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทั่วถึงให้สอดคล้องกับโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี เพื่อให้ประชาชนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และมีศักยภาพการแข่งขันกับประเทศอื่นในระดับสากล ด้วยกลไกหลักในการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ และการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและแก้ปัญหาทางการศึกษานอกโรงเรียน ให้กับประชาชนที่อยู่นอกระบบการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างหลากหลายรูปแบบ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสังคมตอบสนองได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้สำนักงาน กศน. ที่มีเลขาธิการ กศน. เป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยงาน ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลการจัดการและการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่อยู่ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสำนักงาน กศน. ไม่ได้มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย หากแต่อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานะเป็นกรม จึงส่งผลทำให้เลขาธิการ กศน. ไม่มีอำนาจในการอนุมัติ อนุญาต หรือสั่งการใด ๆ ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ เว้นแต่จะได้รับการมอบอำนาจจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้การบริหารงานของสำนักงาน กศน. ไม่มีความคล่องตัวและเป็นอิสระ ทั้งนี้ การบริหารสำนักงาน กศน. ต้องรอสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสั่งการ หรือมอบอำนาจให้สำนักงาน กศน. ในการดำเนินการนั่นเอง

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จะยึดหลักการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การให้มีการจัดการศึกษาเป็นระบบการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา

ตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตนี้ สามารถแบ่งความหมายได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การศึกษาตลอดชีวิต หมายความว่า การศึกษาที่จัดให้กับประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาที่ผสมผสานการศึกษาทั้งสามรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล อายุ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายความว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในวิถีชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า กฎกระทรวงกำหนดจำนวน หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้คณะกรรมการดังกล่าวมีจำนวน 21 คน โดยกรรมการทั้งหนึ่งเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ เนื้อหาของกฎดังกล่าว ยังได้กำหนดกระบวนการสรรหาและวิธีการเลือกกรรมการทั้ง 2 ประเภทที่เหลือ โดยเมื่อพิจารณากระบวนการสรรหาตามกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทั้งกระบวนการสรรหาและการเลือกกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวน 2 คนรวมถึงกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คน ของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะต้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเลือกคณะกรรมการในขั้นตอนสุดท้ายและแต่งตั้งเป็นกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งการบังคับใช้กฎดังกล่าว เกิดช่องว่างทางกฎหมาย เพราะมีแนวโน้มว่ารัฐมนตรีจะพิจารณาเลือกบุคคลที่มีความคุ้นเคยกับตนเอง มาทำงานในตำแหน่งของกรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวน 2 คนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 คนในคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งผลทำให้องค์ประกอบของคณะกรรมการไม่มีการกำหนดโครงสร้างให้แก่ตัวแทนของภาคประชาชนเข้ามามีส่วนรับรู้หรือแสดงความต้องการของประชาชนเพื่อกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยในที่นี้เน้นที่ระบบการศึกษานอกระบบ และระบบการศึกษาตามอัธยาศัยเท่านั้น ส่งผลทำให้การกำหนดกฎหมายในลักษณะดังกล่าวจึงทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของรัฐเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนในด้านการศึกษาอย่างชัดเจน

3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การศึกษาที่จัดให้กับประชาชนทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาที่ผสมผสานการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล อายุ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและพัฒนาความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์จากการศึกษาจากกิจกรรมในวิถีชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย และปัจจุบันจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทำให้การศึกษาตลอดชีวิตจะมีส่วนสำคัญในการสร้างศักยภาพของคนไทยให้สามารถมีส่วนร่วมใน

ความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ก็ได้กำหนดเนื้อหาในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้อย่างกว้างโดยไม่มีการกำหนดหน่วยงานที่จะต้องส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง เพียงกำหนดให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็อยู่ในภาคีเครือข่ายที่สามารถส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ การที่กฎหมายกำหนดเรื่องหน่วยงานที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ไว้อย่างกว้างนั้น ส่งผลให้การส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ตรงตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีทางกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย

2.1 หลักภารกิจของรัฐ

ภารกิจลำดับรองของรัฐ หมายถึง ภารกิจที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นหรือได้มาตรฐานขั้นต่ำในฐานะเป็นมนุษย์ เป็นภารกิจด้านทำนุบำรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้กินดีอยู่ดี จึงเป็นงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของรัฐนั่นเอง โดยรัฐอาจทำด้วยตนเองหรือไม่ก็ได้ รัฐอาจมอบหมายให้ปัจเจกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ ถึงแม้ภารกิจรองจะมีความสำคัญในทางปฏิบัติก็ตาม แต่ก็ไม่ถือว่าการกิจรองของรัฐเป็นเงื่อนไขของอำนาจอธิปไตย องค์กรอื่นนอกจากรัฐอาจเป็นผู้จัดทำภารกิจของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวมได้เช่นกัน

การจัดการศึกษาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในรัฐสมัยใหม่ที่เป็นประชาธิปไตยและนิติรัฐ รัฐมีภารกิจทำให้ประชาชนสามารถแสดงศักยภาพของมนุษย์ออกมาโดยสมบูรณ์ตามความสามารถของแต่ละบุคคล การจัดทำการศึกษาให้ความรู้ทางวิชาการ การฝึกอบรมวิชาชีพ การสอนให้รู้จักอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ตลอดจนการอบรมบ่มเพาะให้ประชาชนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ย่อมจะช่วยให้คนในสังคมมีความรู้ความสามารถและใช้ชีวิตในสังคมร่วมกันอย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษา ตลอดจนทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้น ไม่ใช่รัฐสามารถกระทำได้โดยไม่มีข้อจำกัด ในรัฐสมัยใหม่ที่แยกตัวออกจากเป้าหมายทางศาสนาและยอมรับความเป็นพหุนิยมหรือความแตกต่างหลากหลายในความคิดความเชื่อ นั้น รัฐย่อมเคารพสิทธิในความคิดความเชื่อส่วนบุคคล เคารพในสิทธิขั้นพื้นฐานของพลเมือง การจัดการศึกษาของรัฐจึงไม่ใช่ว่าจะยึดเย็ดความเชื่อทางศาสนาหรือลัทธิอันใดอันหนึ่งให้แก่พลเมืองของตนเอง ในส่วนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ตลอดจนการสื่อสารมวลชนนั้น รัฐต้อง

ระมัดระวังมิให้การสนับสนุนส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมกลายเป็นการกำหนดเนื้อหาของศิลปวัฒนธรรม หรือ บังคับให้บุคคลต้องแสดงออกทางศิลปวัฒนธรรมตามความต้องการของรัฐ

2.2 หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของ หน่วยงานภาครัฐเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เริ่มตั้งแต่การที่ประชาชนเกิดจิตสำนึกในตนเอง และถือเป็น ภาระหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนเองอยู่ ร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วม ติดตามประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์ ทั้งนี้เงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน จะต้อง เกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจของประชาชนในเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความ เสมอภาค กล่าวคือ ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และมีขีดความสามารถที่จะเข้ามามี ส่วนร่วมได้ อีกทั้งการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองอันเป็นเงื่อนไขสำคัญใน ระบอบประชาธิปไตย เพราะตามระบอบประชาธิปไตยต้องเป็นการปกครองโดยประชาชน หรือโดยความ ยินยอมของประชาชน กล่าวคือ แม้ประชาชนทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดการหรือดำเนินการได้ ด้วยตนเองโดยตรง แต่ก็ต้องมีโอกาสที่จะแสดงเจตนารมณ์ตามความต้องการของเขาว่า ต้องการบุคคลใด เป็นตัวแทนในการตัดสินใจในทางการเมืองต่าง ๆ ในทางการเมืองการมีสิทธิถอดถอนผู้แทน เสนอ กฎหมาย มีโอกาสที่จะติดตามข่าวสารทางการเมือง แสดงความคิดเห็น เสนอข้อเรียกร้องไม่เห็นด้วยกับ นโยบาย มาตรการ หรือการดำเนินการต่าง ๆ ของผู้บริหารทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ กระบวนการ เหล่านี้คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง อีกทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการสื่อสาร สองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่ง เป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้ สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน การมีส่วนร่วมของประชาชนยังจัดเป็นรูปแบบหนึ่งของ แนวความคิดในการกระจายอำนาจจากส่วนกลางมาสู่ส่วนท้องถิ่น เพราะประชาชนในท้องถิ่น คือ ผู้ที่รู้ ปัญหาและความต้องการของตนเองดีกว่าผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเปิดกว้างในความ คิดเห็นโดยการสื่อสารสองทางในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ซึ่งในแต่ละประเด็นนั้นไม่สามารถใช้ เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งมาตัดสินใจได้เหมือนกัน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นการกระจาย โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการ จัดสรรทรัพยากรและกำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ของชุมชนและของชาติ ตลอดจนการมีส่วนร่วม ทางการเมืองจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ เนื่องจากจะต้องเป็นไปตามความต้องการอันแท้จริงของ ประชาชนในการกำหนดความเป็นไปของสังคม

2.3 หลักการกระจายอำนาจทางปกครอง

หลักการกระจายอำนาจทางปกครองเป็นวิธีการที่รัฐจะมอบอำนาจทางปกครองบางส่วนให้กับ องค์การอื่นนอกจากองค์การราชการบริหารส่วนกลางในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยมีอิสระตาม สมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่ในความบังคับบัญชาของราชการบริหารส่วนกลาง เพียงแต่ขึ้นอยู่ในความควบคุม เท่านั้นหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือรัฐมอบหน้าที่บางอย่างในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งเจ้าหน้าที่ของ ราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินงานอยู่ในท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นหรือองค์การอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของ

องค์การในราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นหรือขององค์การนั้นเอง โดยราชการบริหารส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมดูแลเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปบังคับบัญชาสั่งการ

การมีอิสระในการปกครองตนเองของท้องถิ่นเนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจทางปกครอง ความเป็นอิสระ (Autonomy) ของท้องถิ่นจึงอยู่ในรูปของอำนาจการสั่งการและดำเนินการในกิจการต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องรับคำสั่งจากส่วนกลาง ส่วนกลางมีอำนาจเพียงกำกับดูแลให้การดำเนินการของท้องถิ่นดำเนินไปภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายตามหลักการกระจายอำนาจบริหาร จึงไม่อาจตัดสินใจในการกระทำใดๆ ได้เกินขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ความเป็นอิสระของท้องถิ่นหมายถึงความเป็นอิสระภายใต้มาตรการ 5 ประการซึ่งสัมพันธ์กัน ดังนี้ ต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคล ต้องมีขอบเขตพื้นที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ต้องมีองค์กรของตนเองซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยเสรี ต้องมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองในกิจการท้องถิ่น ต้องมีการคลังของตนเอง ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นเครื่องชี้ได้อย่างชัดเจนว่า ท้องถิ่นรูปแบบใดมีอิสระมากน้อยกว่ากัน

3. กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในต่างประเทศ และประเทศไทย

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในต่างประเทศ

1. ประเทศญี่ปุ่น

การจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นเพื่อเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชาชนทุกระดับ แบ่งออกเป็น ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ส่วนกลาง

(1) กระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะเป็นองค์กรหลักของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบงานการศึกษา มีอำนาจพัฒนากำหนดนโยบาย ดำเนินงานร่วมกับองค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ กิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิต ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ฯลฯ

(2) กระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จะดำเนินโครงการต่างๆ ตามที่นโยบายกำหนดไว้โดยร่วมกับกระทรวงต่างๆ เช่น ด้านแรงงานร่วมกับกระทรวงเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรม ดำเนินโครงการฝึกอบรมทักษะให้เจ้าของสถานประกอบการธุรกิจขนาดย่อม ระบบสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรม อันเป็นส่วนหนึ่งของการประกันการจ้างงานแก่คนงานให้คนงานมีโอกาพัฒนาทักษะและศักยภาพการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ด้านสาธารณสุขกำหนดนโยบายส่งเสริมการรณรงค์การสร้างสุขภาพแห่งชาติสำหรับศตวรรษที่ 21 (The National Health Building Campaign for the 21st Century) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ดำเนินการจัดระบบเครือข่ายข่าวสารทางการศึกษาและการสื่อสาร (Educational Information and Communication Network System “el-Net”)

เพื่อขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดวิธีการที่ง่ายแก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษาได้ตลอดเวลาทุกหนทุกแห่ง

(3) รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(4) สภาการศึกษาส่วนกลาง (Central Council for Education) จะเป็นหน่วยงานกำหนดมาตรฐานการจัด สาขาการเรียนรู้ที่จะจัด กลุ่มเป้าหมาย ต้นทุน แหล่งเงิน ทั้งนี้ ให้มีกลไกเพื่อมั่นใจในประสิทธิภาพการดำเนินงาน การประเมินสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานแห่งชาติ โดยมีการกำกับประเมิน และการประกันคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัด

(5) สำนักนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหน้าที่ตรวจสอบทิศทางการศึกษา โดยวางแผนและกำหนดนโยบาย โดยทำงานร่วมกับสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

(6) สถาบันวิจัยทางการศึกษา เป็นหน่วยงานสนับสนุนให้จัดทำวิจัย แสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ และผลงานดีเด่น ด้านการศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยศึกษาแนวโน้มการจัดการเรียนรู้ผู้ใหญ่เพื่อสามารถตัดสินใจด้านนโยบายทางการศึกษาสำหรับอนาคตได้ถูกต้อง

2) ส่วนท้องถิ่น

(1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (โคมินกัง) จะทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนในชุมชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ และกำลังพัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิต กรณีตัวอย่างเมืองคิมิตสึ (Kimitsu City) ได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิตเมืองคิมิตสึ (Kimitsu City Lifelong Learning Community Centre) ขึ้นตรงกับกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศญี่ปุ่น มีหน้าที่กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม ให้คำแนะนำด้านวิชาการแก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (โคมินกัง) 7 แห่ง ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2 แห่ง ที่อยู่ในเมืองคิมิตสึ ซึ่งเป็นหน่วยงานท้องถิ่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตลอดชีวิตแห่งนี้ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง เป็นอาคารทันสมัย มีห้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประเภทต่าง ๆ เช่น กิจกรรมฝึกร้องเพลงของผู้สูงอายุ การฝึกเล่นไฟโบราณของญี่ปุ่น ห้องฝึกเล่นเกมสำหรับเด็กเล็ก ห้องฝึกวาดภาพศิลปะ ฯลฯ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขนาดต่างๆ จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเก่าแก่ Yaehara Kominkan มีอาคาร 8 เหลี่ยม มีห้องว่างสำหรับจัดกิจกรรมตามความต้องการของผู้เรียน เช่น กีฬาป้องกันตัวของญี่ปุ่น การฝึกต่อกลอนด้วยบัตรคล้ายไฟนกระจอกของจีน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนขนาดเล็ก Koito Kominkan ใกล้เขตภูเขาจัดกิจกรรมสำหรับกลุ่มเป้าหมายประเภทต่าง ๆ เช่น เด็กประถมศึกษาฝึกทำอาหารขนมประเภทต่างๆ โดยศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแห่งนี้ทำข้อตกลงกับโรงเรียนในการจัดส่งเด็กมาฝึกทำอาหารขนมเดือนละครั้ง ในวันอาทิตย์ เวลา 9.00 -12.00 บางครั้งผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาสาสมัครเป็นวิทยากรด้วย เรียก Challenged School ทำให้เด็กรู้จักผู้อาวุโสในชุมชน เด็กๆ ต่างโรงเรียนได้รู้จักกันเองมากขึ้น สำหรับผู้ใหญ่ฝึกทำอาหาร เพื่อเป็นอาชีพเสริม เด็กและผู้ใหญ่ในท้องถิ่นสามารถเล่นกีฬาในสนามใกล้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

(2) แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สนามกีฬา พิพิธภัณฑ์ห้องสมุด ฯลฯ จะเป็นหน่วยงานเครือข่ายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเชื่อมโยงกันและหลากหลาย สามารถสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ ซึ่งพบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอด

ชีวิต และประชาชนเองก็สามารถรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

2. สาธารณรัฐเกาหลี

สาธารณรัฐเกาหลีมีพระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตแห่งสาธารณรัฐเกาหลี ได้ ค.ศ. 1999 (Lifelong Education Act A.C.1999) เป็นกฎหมายที่มีความมุ่งหมายเพื่ออธิบายหลักสำคัญพื้นฐานที่รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นต้องคำนึงถึงในการกำหนดระบบและการดำเนินการอันเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งกำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญและแผนแม่บทการศึกษาแห่งชาติ

รูปแบบการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสาธารณรัฐเกาหลีนั้น จากแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต นำไปสู่รูปแบบกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตซึ่งมีหลัก ๆ ดังนี้

(1) การศึกษาตลอดชีวิตที่เน้นมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์กลาง (Lifelong Education Centred University) จัดให้ประชาชนที่ต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาในระดับมหาวิทยาลัย

(2) เมืองแห่งการเรียนรู้ (Lifelong Learning City) เป็นโครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งประกันสิทธิของประชาชนในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อสามารถบูรณาการด้านสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจ

(3) ระบบธนาคารหน่วยกิตการศึกษา (Academic Credit Bank System) ยอมรับประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยอนุญาตให้ประชาชนที่มีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างเข้ารับการศึกษ ในระดับที่สูงกว่าจนถึงระดับปริญญาตรี

(4) การรู้หนังสือผู้ใหญ่ (Adult Literacy) จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้ไม่รู้หนังสือ ให้เงินสนับสนุนหน่วยงานที่จัดโครงการส่งเสริมการรู้หนังสือ และวิจัยงานส่งเสริมการรู้หนังสือ

(5) การฝึกอบรมผู้ใหญ่ (Adult Training) จัดโครงการฝึกอบรมแก่นักการศึกษา หรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานการศึกษาตลอดชีวิต ให้การสนับสนุนนักการศึกษาและบุคลากรการศึกษาตลอดชีวิตที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาตลอดชีวิต

3. สหราชอาณาจักร

สหราชอาณาจักรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจากการศึกษาการจัดการศึกษาตลอดชีวิต พบว่า มีรายละเอียดต่าง ๆ ที่ชัดเจนโดยสรุปประเด็นหลัก ๆ ได้ ดังนี้

1) กำหนดหลักการ วิสัยทัศน์ กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจน

สหราชอาณาจักรมุ่งจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึง ในการดำเนินการได้มีการกำหนดหลักการวิสัยทัศน์ กรอบยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ชัดเจน

2) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่ปวงชน

สหราชอาณาจักรได้เน้นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แก่ปวงชน ได้กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนว่าต้องให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ให้ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตของปวงชน ไม่ให้การศึกษาแปลกแยกออกจากการดำเนินชีวิต

3) พัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้

สหราชอาณาจักรได้มีการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ พัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการยากมากและต้องใช้เวลา อย่างไรก็ตาม ได้พยายามที่จะพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ได้ถึง 12 เมืองแล้ว เช่น เมืองเบอร์มิงแฮม เซฟฟิลด์ เป็นต้น

4) เชื่อมโยงการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ และการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต

เน้นเรื่องการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ว่าการศึกษาแต่ละรูปแบบควรจะให้บุคคลที่เรียนด้วยรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถเทียบโอนกันได้ โดยมีเกณฑ์ และวิธีการของการเทียบโอน นอกจากนั้น ได้เน้นการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต คือ ให้ทุกคนสามารถสะสมหน่วยกิตได้ตลอดชีวิต

4. สหรัฐอเมริกา

รูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสหรัฐอเมริกานั้น กำหนดเป็นนโยบายที่สำคัญของชาติ โดยออกกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีกรอบทิศทางการปฏิบัติที่ชัดเจน และวุฒิสมาชิก Walter Mondale ได้เสนอกฎหมายชื่อกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต (The Lifelong Education Act) ซึ่งได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา เมื่อปี 1976 กฎหมายนี้กำหนดการเรียนรู้ตลอดชีวิตไว้ 19 ประเภท จากการศึกษาพื้นฐานสำหรับผู้ใหญ่ไปจนถึงการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวและการพัฒนาส่วนบุคคล นอกจากนั้น ยังกำหนดให้มีศูนย์ข้อมูล เพื่อสนับสนุนการวิจัย เพื่อค้นหาปัจจัยที่กีดกันมิให้บุคคลได้มีโอกาสในการเรียนรู้ ส่วนการดำเนินการเน้นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ลรัฐ เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้สนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้มากที่สุด การจัดการศึกษายึดหลักการในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงโอกาสการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน และถือว่าเป็นสิทธิของทุกคนที่จะเข้าถึงโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก โดยหน่วยจัดการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ต้องหาวิธีการจัดการศึกษาให้ยืดหยุ่น เปิดกว้างเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย และสะดวก ส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน หรือที่เรียกว่าการจัดการศึกษาตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นพื้นฐาน ส่งเสริมความร่วมมือกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญแก่บ้านว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญ เป็นแหล่งปูพื้นฐานชีวิตของบุคคลส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง ให้ประชาชนรับรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีนโยบายเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในต่างประเทศ และประเทศไทย

1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จ

การศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

2. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

2.1) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ

การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคม ที่ใช้ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตทั้งนี้ ตามแนวทางการพัฒนาประเทศ

(2) ภาควิชาชีวะเกิดแรงจูงใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา

2.2) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย

การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(2) ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

(3) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ

4. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในประเทศไทย

4.1) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ในปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน้าที่ในการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่นรวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงาน

การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จากการศึกษา พบว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้มีการกำหนดให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นใน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน กศน.” โดยมีเลขาธิการสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เรียกโดยย่อว่า “เลขาธิการ กศน.” ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดี และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง และรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงาน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ทุกจังหวัด

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า สำนักงาน กศน.ไม่ได้มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย หากแต่อยู่ในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานะเป็นกรม ทำให้เลขาธิการ กศน.ไม่มี อำนาจในการอนุมัติ อนุญาต หรือสั่งการใด ๆ ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ เว้นแต่จะได้รับการมอบอำนาจ จากปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงทำให้การบริหารงานของสำนักงาน กศน. ไม่คล่องตัว ตลอดจนการ เปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนต้องได้รับ ผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตตามกระแสการเปลี่ยนแปลง ให้ต่อทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งนี้ การขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการและการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงส่งผลให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดหน่วยงานกลางในการทำ หน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หากสำนักงาน กศน. ไม่มีความเป็นอิสระจากสำนักงานปลัดกระทรวง ศึกษาธิการ โดยแยกออกมาเป็นหน่วยงานกลางที่เป็นนิติบุคคลทำหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยเฉพาะ ซึ่งมีการกำหนดนโยบาย และแผนการดำเนินงานในการส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ หากยังอยู่ ภายใต้การบังคับบัญชาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการก็จะส่งผลกระทบต่อการบริหารและการ ดำเนินงานด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้การดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงาน กศน. ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ได้มาตรฐานตาม สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน

4.2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนด คณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จะยึด หลักการที่สำคัญประการหนึ่งคือการให้มีการจัดการศึกษาเป็นระบบการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตนี้ สามารถแบ่งความหมายได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) การศึกษาตลอดชีวิตหมายความว่าการศึกษาที่จัดให้กับประชาชน ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาที่ผสมผสานการศึกษาทั้งสามรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล อายุ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(2) การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายความว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลอันเป็นผลมาจากการได้รับความรู้ ทักษะหรือประสบการณ์จากการศึกษา หรือจากกิจกรรมในชีวิตที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตั้งแต่เกิดจนตาย

นอกจากนี้ จำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของคณะกรรมการคณะนี้ถูกกำหนดในกฎกระทรวงกำหนดจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2548 โดยกฎดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการมีจำนวน 21 คน ประกอบด้วย

(1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน 9 คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

(3) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวน 2 คน

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ซึ่งแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงในด้านการศึกษานอกระบบ ด้านการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสื่อการศึกษาด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านอุตสาหกรรม ด้านธุรกิจและบริการ ด้านการศึกษาเพื่อคนพิการ ด้านการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส ด้านการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านการบริหารการศึกษา ด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการกีฬา และด้านการศึกษาเอกชนด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านรวมกัน

(5) ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นกรรมการและเลขานุการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า จากการที่กฎหมายในระดับแม่บทและกฎหมายของประเทศไทยไม่มีการกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อีกทั้งยังไม่มีกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนเป็นการเฉพาะ ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ที่ไม่สามารถใช้สิทธิในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และไม่สามารถได้รับการจัดทำบริการสาธารณะได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนความต้องการของแต่ละชุมชนและท้องถิ่นของตนผ่านการทำงานของคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การบัญญัติกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทางกฎหมายมหาชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทาง

กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า จากการที่ประเทศไทยไม่มีการกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งผลทำให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เป็นการตอบสนองตามความต้องการของประชาชนในการใช้สิทธิของตนเพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งการที่รัฐไม่มีการกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาในระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ส่งผลทำให้รัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะให้ต่อเนื่องตามระบบการศึกษาทั้งสามระบบตามที่กฎหมายกำหนด รวมถึงยังผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2550 ในอดีต ที่กำหนดให้ประชาชนทุกคนจะต้องได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนอย่างเหมาะสมโดยรัฐ ตลอดจนกระทบต่อวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์กฎหมายในระดับแม่บท เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกรูปแบบ ซึ่งจะบังคับใช้กฎหมายจากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น ผลกระทบโดยตรงต่อการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐในด้านการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน จะส่งผลทำให้ประชาชนทุกคนในประเทศ ไม่สามารถที่จะศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองในตลอดอายุขัยของตน อีกทั้งเมื่อประชากรทุกคนที่ถือเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่าของประเทศหยุดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ก็จะมีผลกระทบโดยตรงต่อ ระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการดำรงอยู่ประเทศไทยอย่างชัดเจน ประการสุดท้ายผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือประเทศไทย นั่นเอง

4.3) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในปัจจุบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีจุดมุ่งหมายมากกว่าการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสหรือให้โอกาสที่สองแก่ผู้ที่ไม่จบการศึกษาในระบบโรงเรียนหรือเพื่อการฝึกอบรมแก่ผู้ใหญ่ในระบบโรงเรียน แต่การเรียนรู้ตลอดชีวิตควรเป็นเป้าหมายสำหรับทุกคน ซึ่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นการมองในแง่ของตัวผู้เรียนโดยมีความเชื่อว่าตัวบุคคลคือผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นกิจกรรมของผู้เรียนการศึกษาตลอดชีวิตจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับแนวทางหรือการเป็นผู้จัดที่จะต้องเตรียมกระบวนการหรือประสบการณ์อย่างไร จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมตลอดชีวิตของผู้เรียน และจุดหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิตเป็นสิ่งเดียวกันคือความต้องการให้บุคคลได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตของตนโดยเรียนรู้อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคม

จากการศึกษา พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในอดีตนั้นบัญญัติเรื่องของสิทธิและเสรีภาพในการศึกษาได้กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ส่วนการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและ

ส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ อีกทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ก็ได้กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในด้านการจัดการศึกษาและให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณากฎหมายที่มีเนื้อหาในการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เป็นการกำหนดบทกฎหมายที่มีเนื้อหาที่ขัดกับรัฐธรรมนูญเพราะรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ แต่ปัจจุบันกฎหมายที่มีเนื้อหาในการส่งเสริมการศึกษาของประเทศไทยนั้นมีการกำหนดเกี่ยวกับระบบการศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการศึกษาทั้งสองระบบถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นยังไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ การส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาจะเน้นไปที่การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบเป็นสำคัญ ซึ่งขัดกับบทบัญญัติทางรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ

ดังนั้น การที่รัฐมิได้มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตทำให้ไม่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจทางปกครอง เพราะสาระสำคัญของหลักการกระจายอำนาจทางปกครองคือการที่องค์กรทางปกครองมีอิสระในการปกครองตนเอง และมีอิสระในด้านการคลัง ทั้งนี้เมื่อรัฐไม่ได้กำหนดให้อำนาจจึงทำให้องค์กรของรัฐในระบบท้องถิ่นไม่สามารถจัดการบริการสาธารณะด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ ตลอดจนการกระทำดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน เพราะประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสม แต่กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันนี้ไม่เอื้อที่จะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง การกระทำดังกล่าวจึงขัดต่อหลักการกระจายอำนาจทางปกครอง และหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน

5. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการตราพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในประเทศไทยขึ้นมาใหม่ โดยกำหนดให้มีเนื้อหาและใจความสำคัญดังต่อไปนี้

1) ให้มีหน่วยงานกลางในการทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการดำเนินงานส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง

2) ให้มีคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตขึ้น โดยให้มีตัวแทนจากภาคประชาชนเข้าไปเป็นคณะกรรมการการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อบริหารงาน กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาตลอดชีวิต และส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

3) ให้มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายในท้องถิ่นของตนเองได้ โดยมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่คนในชุมชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตาม ให้คำแนะนำด้านวิชาการแก่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หอสมุดประชาชน และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในท้องถิ่น เช่น สนามกีฬา พิพิธภัณฑ์ หอสมุด ฯลฯ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เชื่อมโยงกันและหลากหลาย สามารถสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้ และประชาชนเองก็สามารถรวมกลุ่มเพื่อจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

บรรณานุกรม

- ประยูร กาญจนดุล. (2538). คำบรรยายกฎหมายปกครอง (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2541). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับความเป็นประชาธิปไตยทางตรง. วารสารกฎหมายปกครอง.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2541). หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับ บริการสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- วารสารการศึกษาตลอดชีวิต. (2555). กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท นำทองการพิมพ์ จำกัด
- ศรีสว่าง เลี้ยววาริณ. (2553). การจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเปรียบเทียบ, กรุงเทพฯ : นำทองการพิมพ์ จำกัด.
- สุรพล นิติไกรพจน์ และคณะ. (2556). รายงานการวิจัย แนวทางและความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ให้สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท นำทองการพิมพ์ จำกัด.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2543). รายงานการสัมมนา เรื่อง นโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย. สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). กฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.